

Innst. O. nr. 75

(2000-2001)

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i lov 8. desember 1950 nr. 3 om norsk riksborgarrett

Ot.prp. nr. 49 (2000-2001)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

I proposisjonen fremmes forslag til to endringer i lov 8. desember 1950 nr. 3 om norsk riksborgarrett. Justisdepartementets høringsbrev av 4. august 1999 omtaler fire forslag. Blant annet på grunn av uttalelser fra høringsinstansene, finner departementet det ikke hensiktsmessig å gå videre med to av forslagene. Det gjelder forslaget til ny § 1 b og spørsmålet om ratifikasjon av Europeisk konvensjon om statsborgerskap av 1997.

Proposisjonens forslag er:

- Endring i § 2 a første ledd, erverv av norsk statsborgerskap for barn med norsk far som ikke er gift med barnets utenlandske mor.
- Endring i § 8 første ledd, bibehold av norsk statsborgerskap for norske borgere født i utlandet.

1.2 Generelle merknader til forslagene

1.2.1 Endring i § 2 a første ledd - erverv av norsk statsborgerskap for barn med norsk far som ikke er gift med barnets utenlandske mor

Etter ordlyden i § 2 a første ledd er det et vilkår for at barnet skal kunne meldes norsk at foreldrene ikke har vært gift med hverandre. Det innebærer at barn født utenfor ekteskap av norsk far og utenlandsk mor, ikke kan få norsk statsborgerskap ved melding dersom foreldrene tidligere har vært gift med hverandre. Det er utilsiktet at bestemmelsen utelukker barn av foreldre som tidligere har vært gift med hverandre. For barnas rett til statsborgerskap ved melding bør det være uten betydning om foreldrene tidligere har vært gift med hverandre. Det sentrale er at barn som ikke får norsk statsborgerskap etter § 1 eller 2, får dette etter en forenklet meldingsprosedyre i stedet for etter søknad. Departementet mener bestemmelsen bør endres slik at også barn født utenfor ekteskap av norsk far,

hvor foreldrene tidligere har vært gift, kan meldes norske.

Etter påpeking fra Barne- og familiedepartementet finner Kommunal- og regionaldepartementet det riktig å tilføye en henvisning til barnelovens § 67 i statsborgerlovens § 2 a, for å gjøre det klart at regelen i barneloven § 67 som gjelder farskap som følger av utenlandsk lov også får virkning i forhold til spørsmålet om statsborgerskap. Dette innarbeides som nytt tredje punktum i § 2 a første ledd.

1.2.2 Endring i § 8 - bibehold av statsborgerskap for norsk borger født i utlandet

Bestemmelsen i § 8 første ledd om bortfall av norsk statsborgerskap kan i visse tilfeller føre til at en person blir statsløs. Det kan skje dersom vedkommende ikke har eller får statsborgerskap i bostedslandet. For å unngå at noen blir statsløse i kraft av loven har man hittil gitt norsk statsborgerskap etter andre regler.

Lovens § 8 annet ledd inneholder en bestemmelse som medfører at barn av den som etter § 8 første ledd har mistet norsk statsborgerskap, ikke mister dette dersom barnet blir statsløst. Barnet av den som mister statsborgerskapet etter § 8 første ledd er altså vernet mot statsløsheten, men ikke de/den tidligere norske foreldrene/forelderen av barnet. Departementet mener at begrensningen i forhold til muligheten for å bli statsløs også bør omfatte de personer som kan bli statsløse etter § 8 første ledd.

Det at personer gjennom regler i de enkelte land blir gjort statsløse, er ellers ikke forenlig med prinsipper og forpliktelser som springer ut av internasjonale overenskomster som Norge har sluttet seg til, som for eksempel FNs konvensjon av 1961 om reduksjon av statsløshet og Europeisk konvensjon om statsborgerskap av 1997. De øvrige nordiske land, som har tilsvarende bestemmelse i sin statsborgerlovgivning, er derfor i ferd med eller har endret sine bestemmelser på

dette punkt, for at deres lovgivning skal bli i samsvar med internasjonale forpliktelser.

Departementet foreslår at § 8 første ledd ble endret slik at muligheten for at en norsk borger, som er født og oppvokst i utlandet og som ikke har bedt om å opprettholde det norske statsborgerskapet innen fylte 22 år, likevel ikke mister sitt norske statsborgerskap dersom vedkommende ved dette ville blitt statsløs.

1.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget innebærer ikke økonomiske eller administrative konsekvenser.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Berit Brørby, Aud Gaundal, Einar Johansen, Leif Lund og Bjørnar Olsen, fra Kristelig Folkeparti, Anita Apelthun Sæle og Ivar Østberg, fra Høyre, Sverre J. Hoddevik og Erna Solberg, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen og Lodve Solholm, fra Senterpartiet, Magnhild Meltveit Kleppa, og fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, har ingen merknader til forslagene i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at innvilgelse av statsborgerskap formidles i posten, og at samfunnet ikke lager noen ytre markering av landets nye borgere. Disse medlemmer mener det er flere gode grunner til at en slik begivenhet burde omfattes av en noe mer formell ramme som et ledd i å ønske nye landsmenn velkommen til Norge. En mer sermoniell ramme vil understreke at vi ser på det å få en ny norsk statsborger som en viktig begivenhet ikke bare for den enkelte, men også for samfunnet. Disse medlemmer mener det kan være mange ulike måter å markere denne begivenheten på, både i forhold til hvem som har ansvar, f.eks. kommune eller stat, eller hva innholdet bør være.

Disse medlemmer viser til at det har vært et offentlig utvalg som har gjennomgått endringer i statsborgerlovgivningen. Disse medlemmer antar at resultatene og eventuelle forslag vil bli lagt frem for Stortinget. Disse medlemmer mener det i den forbindelse bør foretas en grundig utredning av hvordan en slik formell velkomst knyttet til statsborgerskapsinnvilgelsen kan organiseres og hva innholdet i den bør være.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen utrede organiseringen av en mer formell velkomstsereoni knyttet til tilde-

ling av norsk statsborgerskap og legge forslag om dette frem for Stortinget i tilknytning til nye endringer i statsborgerskapslovgivingen.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til tidligere initiativ i samme retning, og viser i tillegg til at den nye statsborgeren bør avgi en erklæring om lojalitet til sitt nye fedreland, dets grunnlov og samfunnsoppbygging, etter det som er vanlig i andre land, for eksempel i USA.

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Høyre og Fremskrittspartiet:

Stortinget ber Regjeringen utrede organiseringen av en mer formell velkomstsereoni knyttet til tilde- ling av norsk statsborgerskap og legge forslag om dette frem for Stortinget i tilknytning til nye endringer i statsborgerskapslovgivingen.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og ber Odelstinget gjøre slikt

vedtak til lov:

om endringer i lov 8. desember 1950 nr. 3 om norsk riksborgarrett

I

I lov 8. desember 1950 nr. 3 om norsk riksborgarrett vert gjort følgjande endringar:

§ 2 a skal lyde :

Barn under 18 år, som ikkje får norsk borgarrett etter §§ 1 eller 2, får norsk borgarrett etter faren såframt han har teke på seg farskapen i samsvar med reglane i lov 8. april 1981 nr 7 om barn og foreldre § 4 eller farskapen er fastsatt ved dom, og faren var norsk borgar då barnet vart fødd. Dersom faren døydde før barnet vart fødd, men hadde teke på seg farskapen, eller farskapen seinare vert fastsett ved dom, er det avgjerande om faren var norsk borgar då han døydde. For farskap som fylgjer av utanlandsk lov gjeld reglane i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre § 67.

Det er eit vilkår at den eller dei som har foreldreansvaret for barnet, gjev inn skriftleg melding til den tenestemakta Kongen fastset. Barnet må samtykke i at slik melding vert gjeven inn dersom det har fylt 12 år.

§ 8 skal lyde:

Norsk borgar som er født i utlandet, misser den norske borgarretten når han fyller 22 år såframt han før den tid aldri har budd i riket og heller ikkje har hatt tilhald her som tyder på samhøyrslle med Noreg, så-

fram han då ikkje vert utan borgarrett i noko land. Men søkjer ein slik borgar, før han fyller 22 år, om å få ha retten, kan Kongen eller den han gjev fullmakt la søkjaren få brev på det. Reglane i leden her gjeld ikkje såframt han har misst den norske borgarretten etter § 9 a andre leden første punktum.

Misser nokon norsk borgarrett etter denne paragrafen, misser likeeins borna hans den norske borgarretten som dei har frå han, såframt barnet då ikkje *vert* utan borgarrett i noko land.

II

Lova tek til å gjelde frå den tid Kongen fastset.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 26. april 2001

Berit Brørby
leder

Karin Andersen
ordfører

Erna Solberg
sekretær